

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/182/2017
Identifikačné číslo spisu: 1113214933
Dátum vydania rozhodnutia: 26.09.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1113214933.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky spore žalobkyne K., bývajúcej v D., zastúpenej advokátskou kanceláriou Kolíková & Partners, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Radvanská 21, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné nám. 13, IČO: 00 166 073, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 19 C 87/2013, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 25. októbra 2016 sp. zn. 5 Co 625/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 13. mája 2014 č. k. 19 C 87/2013-135 I. konanie v časti o zaplatenie sumy 13 115,- eur zastavil, II. vo zvyšnej časti uplatneného nároku žalobu zamietol, III. žalovanej nepriznal náhradu trov konania. Uviedol, že žalobkyňa sa domáhala náhrady škody a nemajetkovej ujmy vzniknutej v dôsledku nezákonného prevzatia a držania v ústave zdravotníckej starostlivosti podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“). S poukazom na § 1, § 3 ods. 1, 2, § 5 ods. 1, § 6 ods. 1, 2, § 9 ods. 1, 2, 15 ods. 1, § 16 ods. 1, § 17 ods. 1, 2, § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z., ustálil, že žalobkyňa sa môže prípadného nároku na náhradu škody spôsobenej v príčinnej súvislosti s konaním tunajšieho súdu sp. zn. 1 Pu 86/2008 domáhať len titulom vydaného nezákonného rozhodnutia. Za nezákonné rozhodnutie v uvedenom súdnom konaní je možné označiť právoplatné uznesenie tunajšieho súdu - uznesenie z 12. mája 2008 č. k. 1 Pu 86/2008-16, ktoré bolo pre nezákonnosť zrušené uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 17/2009. Nárok uplatnený titulom toho nezákonného rozhodnutia je však s poukazom na § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. premlčaný, nakoľko uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 17/2009 bolo žalobkyňi doručené 12. marca 2009. Od toho momentu jej začala plynúť trojročná premlčacia lehota, ktorá uplynula 12. marca 2012. Žalobkyňa podala návrh na predbežné prerokovanie až po uplynutí tejto lehoty 10. augusta 2012 a žalobný návrh 25. apríla 2013. Na tomto právnom závere

nič nemení ani skutočnosť, že samotné konanie sp. zn. 1 Pu 86/2008 bolo právoplatne skončené až 2. augusta 2011 nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia, ktorým súd konštatoval, že prevzatie žalobkyne do ústavu nemalo zákonné dôvody. Následný procesný postup súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu počnúc doručením uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 17/2009 až do právoplatného skončenia konania nemožno hodnotiť ako nesprávny úradný postup, pretože takýto postup bol plne v súlade s platnými procesnými ustanoveniami - s ustanoveniami zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O.s.p.“) - existenciu nesprávneho úradného postupu tak súd nemal v konaní za preukázaný. Ako súd prvej inštancie uviedol, konanie sp. zn. 1 Pu 86/2008 právoplatne skončilo 2. augusta 2011, k tomuto dňu prípadný nárok žalobkyne na náhradu škody nebol premlčaný, nič jej teda nebránilo podať kvalifikovaný návrh na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, ktorý by mal za následok spočívajúce trojročnej premlčacej lehoty na obdobie 6 mesiacov, resp. do momentu doručenia príslušnej odpovede o výsledku predbežného prerokovania (ak by k jeho podaniu došlo do 12. marca 2012), a následne v lehote podať príslušnú žalobu na náhradu škody na všeobecný súd. Vzhľadom na záver o premlčaní uplatneného nároku súd prvej inštancie žalobu ako nedôvodnú v druhom výroku rozsudku zamietol. Keďže súd prvej inštancie dospel k uvedenému záveru, z dôvodu procesnej ekonomiky sa už nezaoberal nárokom čo do výšky škody a ani existenciou príčinnou súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a uplatnenou škodou, ako ďalšími predpokladmi, ktoré musia byť splnené pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody v konaní podľa zákona č. 514/2003 Z.z. Vzhľadom na vykonaný procesný úkon žalobkyne - čiastočné späťvzatie žaloby v časti o zaplatenie sumy 13 115,- eur súd prvej inštancie konanie s poukazom na § 96 ods. 1 O.s.p. po súhlase žalovanej v prvom výroku rozsudku zastavil. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne uznesením z 25. októbra 2016 sp. zn. 5 Co 625/2014 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti a v časti týkajúcej sa trov konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s poukazom na § 389 ods. 1 písm. c/, § 391 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“). V odôvodnení analogicky s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 194/2010 uviedol, že uplatnený nárok žalobkyne je viazaný na výsledok konania vedeného súdom prvej inštancie pod sp. zn. 1 Pu 86/2008, ktorý až uznesením z 8. júla 2011 vyslovil, že prevzatie žalobkyne do ústavu zdravotníckej starostlivosti 11. apríla 2008 nemalo zákonné dôvody, ktoré uznesenie nadobudlo právoplatnosť 2. augusta 2011. V danom prípade pre náhradu škody je teda podstatná zákonnosť detencie, teda zákonnosť dôvodov prevzatia do detencie, odvolací súd sa stotožnil s názorom žalobkyne, že škodu možno uplatniť jedine podľa ustanovenia § 3 ods. 1 písm. b/ v spojení s ustanovením § 7 zákona č. 514/2003 Z.z. Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 5 Cdo 17/2009 v súdnej veci riešil výlučne procesnú stránku konania pred okresným súdom, pričom ustálil, že došlo k procesným pochybeniam, na základe čoho predchádzajúce rozhodnutia súdov zrušil, toto rozhodnutie sa však netýkalo samotnej zákonnosti detencie, ktorá bola predmetom ďalšieho dokazovania, ktorého výsledkom bolo až uznesenie okresného súdu z 8. júla 2011. Až týmto momentom boli žalobkyni zrejmé skutkové okolnosti, z ktorých bolo možno považovať osobu žalobkyne za poškodenú, pričom v zmysle § 19 ods. 1 vety prvej zákona č. 514/2003 Z.z. právo na náhradu škody sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa dozvedel o škode poškodený. Záverom odvolací súd uviedol, keďže nárok žalobkyňa uplatnila u žalovanej 10. augusta 2012 a na súde žalobou z 25. apríla 2013, teda do troch rokov od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie z 8. júla 2011, právo žalobkyne premlčané nie je.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“), ktorého prípustnosť aj dôvodnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. Namietala, že nesprávnym postupom súdu jej bolo znemožnené, aby uskutočňovala svoje patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Uviedla, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil, nakoľko názor odvolacieho súdu na skutkové a právne otázky súvisiace so zrušovaným rozhodnutím je nejasný a nezrozumiteľný. Dovolateľka zdôraznila, že rozhodnutie odvolacieho súdu ohľadne nevyhnutnosti aplikácie § 7 zákona č. 514/2003 Z.z. v spojení s prvou vetou § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z., ktorý však neupravuje pozbavenie osobnej slobody z dôvodu prevzatia do ústavnej starostlivosti, je rozporuplné, arbitrárne, zmätočné a nepreskúmateľné, v dôsledku čoho nespĺňa

požiadavky riadneho a presvedčivého odôvodnenia. Navrhla, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu poukázala na to, že dovolaním napadnuté rozhodnutie nie je rozhodnutím vo veci samej a ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, a preto navrhla dovolanie ako neprípustné odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“, alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), za ktorú koná jej člen s príslušným právnickým vzdelaním (§ 429 ods. 2 písm. b/ C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom procese zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Ako už Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval vo viacerých skorších rozhodnutiach (por. napr. sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 92/2012), dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je (nesmie byť vnímaný ako) tretia inštancia, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Tejto mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

7. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). V danom prípade žalovaná v dovolaní namieta, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 420 písm. a/ C.s.p.

8. V zmysle § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú vymenované v § 420 písm. a/ až f/ C.s.p. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľka vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 C.s.p., dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ C.s.p. pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ C.s.p. irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

9. Žalovaná dovolaním napadla uznesenie, ktorým odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolací súd zastáva názor, podľa ktorého (kasačné, procesné) uznesenie, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie, nie je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej. Rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej je rozsudok, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie buď potvrdzuje, alebo mení. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu uznesenie, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie

konanie, nie je ani rozhodnutím, ktorým sa konanie (o veci vymedzenej žalobou) končí. V dôsledku kasácie prvoinštančného rozhodnutia a vrátenia veci na ďalšie konanie nie je vec právoplatne skončená a súd prvej inštancie znovu o nej koná a rozhoduje (por. napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 148/2013, 4 Cdo 99/2017, 3 Cdo 236/2016). Tieto právne náhľady sú zastávané aj v odbornej právnickej literatúre (por. publikáciu Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1353-1356).

10. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 19/2017, ktorého právna veta znie: „Dovolanie proti uzneseniu, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie, nesmeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, ani rozhodnutiu, ktorým sa konanie končí, proti ktorým je dovolanie prípustné v zmysle ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku“.

11. Treba zdôrazniť, že samotná povaha zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu o zrušení rozhodnutia súdu prvej inštancie a vrátení veci tomuto súdu na ďalšie konanie otvára strane sporu možnosť v pokračujúcom konaní uplatniť všetky svoje procesné práva, vrátane práv na využitie riadnych, prípadne aj mimoriadnych opravných prostriedkov.

12. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd uzatvára, že proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bol zrušený rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátená tomuto súdu na ďalšie konanie, nie je dovolanie podľa § 420 C.s.p. prípustné; nejde o rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej ani o rozhodnutie, ktorým sa konanie (o veci vymedzenej žalobou) končí.

13. Vzhľadom na to, že dovolanie žalovanej podľa § 420 C.s.p. prípustné nie je, najvyšší súd ho ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, podľa § 447 písm. c/ C.s.p. odmietol bez toho, aby sa zaoberal dôvodnosťou podaného dovolania.

14. Žalobkyňa bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 255 ods. 1 C.s.p.) a vznikol jej nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 C.s.p. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

15. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.